

การศึกษาปัจจัยและภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่
เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์

A STUDY OF FACTORS AND LOCAL HANDICRAFT WISDOM OF
BAMBOO WICKERWORK FOR PRODUCT DESIGN

สุธาสินี บุรีคำพันธ์* และกมลรัตน์ อัดตปัญญา

Suthasini Bureekhampun and Kamolratana Attabhanyo

suthasini.bu@kmitl.ac.th and oobibizz@live.com

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520

Department of Technology of Product Design, Faculty of Industrial Education and Technology,

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok 10520 Thailand

*Corresponding Author E-mail: suthasini.bu@kmitl.ac.th

(Received: December 25, 2018; Received: January 28, 2019; Accepted: February 26, 2019)

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study factors influencing consumers' selection to purchase available bamboo wickerwork handicraft products. Population and sample of this study consisted of 50 individuals aged 28 years or above, who visited handicraft products from OTOP exhibitions at IMPACT Arena. The questionnaire was used as the research instrument. 2) to study local handicraft wisdom of Traditional Bamboo Handicraft Center located in Phanat Nikhom District, Chon Buri. Population and sample of this study consisted of three experts in the area of Traditional Bamboo Handicraft. Data were collected by semi-structured interview with open-ended questions. 3) To design bamboo handicraft products that would be consistent with consumers' needs in today's society. Population and sample consisted of three handicraft designing experts. The research instrument was evaluation scale of experts' opinions towards developed products. Data were analyzed through descriptive statistics to determine mean and standard deviation.

The results of this research indicated that the main purpose of our purchasing the product was for personal usages. The respondents appreciated beautiful pattern of wickerwork products. In terms of factors influencing the purchase of bamboo wickerwork products, product quality had the highest mean score ($\bar{X} = 4.82$) (S.D. = 0.48). Few patterns have been newly developed. For different wickerwork patterns and bag style designed by the researcher, three experts' opinions towards the developed products could be summarized that handbag was suitable to be designed with dot pattern with the highest suitable level ($\bar{X} = 4.75$) (S.D. = 0.36). Tote bag was suitable to be designed with bamboo leaves pattern with the highest suitable level ($\bar{X} = 4.83$) (S.D. = 0.33) and laptop bag was suitable to be designed with flower patterns with the highest suitable level ($\bar{X} = 4.92$) (S.D. = 0.17).

Keywords: Factors; Bamboo wickerwork; Local handicraft wisdom; Product design; Woven pattern

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยและภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ในปัจจุบัน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 28 ปีขึ้นไป เข้าชมงานแสดงสินค้าเมืองทองธานี จำนวน 50 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล 2) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานไม้ไผ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ จำนวน 3 ท่าน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 3) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ที่ตรงความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 3 ท่าน ใช้แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา หากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์หลักในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คือ เพื่อนำกลับไปใช้เอง โดยมองคุณค่าของเครื่องจักสานที่ลดทอนความงาม ปัจจัยด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.82$) ($S.D.=0.48$) ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 3 ท่าน สรุปได้ว่า กระเป๋าสะพาย มีความเหมาะสมกับลายจุด ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.75$) ($S.D.=0.36$) กระเป๋าหูหิ้ว มีความเหมาะสมกับลายใบไม้ ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.83$) ($S.D.=0.33$) และกระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์ มีความเหมาะสมกับลายดอกไม้ ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.92$) ($S.D.=0.17$)

คำสำคัญ: ปัจจัย จักสานไม้ไผ่ ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่น ออกแบบผลิตภัณฑ์ ลายสาน

1. บทนำ

เครื่องจักสานของประเทศไทยนั้น ถือกำเนิดจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพึ่งพาธรรมชาติในสังคมเกษตรกรรม เพื่อประยุกต์ใช้สิ่งที่มีใกล้ตัวนำมาดัดแปลงเป็นเครื่องใช้ในการดำรงชีวิต เมื่อเวลาผ่านไปจึงกลายเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสม และถ่ายทอดส่งต่อกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเครื่องจักสานสามารถพบได้ทั่วประเทศไทย มีผลิตภัณฑ์มากตามชนบท โดยรูปแบบของงานหัตถกรรมจักสานในยุคแรก จะเป็นการสานที่เรียบง่าย เน้นประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความสวยงาม วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุธรรมชาติด้วยกันทั้งสิ้น และมีทักษะอดทนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นไว้อยู่ในชิ้นงานเสมอๆ เครื่องจักสานที่พบได้มากที่สุดใญ่ภาคกลางคือ เครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ เพราะไม้ไผ่เป็นพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้เกือบทุกพื้นที่ หาได้ง่าย และมีคุณสมบัติทนทาน ชาวภาคกลางจึงนิยมนำมาทำเป็นเครื่องมือตัดจับสัตว์น้ำ สุ่ม กระชัง หรือตะกร้าเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน [1]

การทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ เป็นงานหัตถกรรมท้องถิ่นของชาวพนัสนิคมสืบเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน โดยแต่เดิมชาวพนัสนิคมเป็นชาวลาวอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีความชำนาญในเรื่องของการจักสานเป็นอย่างยิ่ง จนในปี พ.ศ.2521 พระบรมราชินีนาถได้เสด็จเห็น และมีพระราชประสงค์พัฒนางานจักสานให้มีความละเอียดอ่อน ประณีตมากยิ่งขึ้น โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกและผลิตเครื่องจักสาน และได้ชักชวนแม่บ้านที่ว่างเว้นจากการเกษตร มาทำเพื่อเป็นอาชีพเสริมและสร้างรายได้ อีกทางหนึ่ง [2] จนปัจจุบันชาวอำเภอพนัสนิคม สามารถผลิตหัตถกรรมจักสานที่มีคุณภาพ มีความโดดเด่นในเรื่องของความสวยงาม ความละเอียดและประณีตสูง ซึ่งผ่านเกณฑ์รับรองมาตรฐานต่างๆ และได้รับการคัดสรรให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับ 5 ดาว (OTOP 5 ดาว) มาหลายปีซ้อน

ถึงแม้จะมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตเป็นศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่แล้วในปัจจุบัน แต่ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานกลับไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เป็นเพราะผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังใช้รูปแบบเดิม ขาดรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และการคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยโดยรวม [3] ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของคุณพิมพ์พรพรรณ ชาญศิลป์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานของไทย ที่เกิดการอิมิตัวในปัจจุบันนั้น เกิดจากรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความร่วมสมัย ผู้ผลิตเองขาดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงพบเห็นแต่รูปแบบเดิมๆ หากไม่มีการคิดค้นพัฒนาแก้ไขอย่างจริงจัง ก็อาจก่อให้เกิดการสูญสลายของงานศิลปหัตถกรรมจักสานในอนาคตได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ในปัจจุบันและนำมาผสมใช้กับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่น เพื่อนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ร่วมสมัย มีความหลากหลายของสีสนิ รูปแบบ ลวดลาย และประโยชน์ใช้สอยที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างค่านิยมให้ใช้ของไทยให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมธุรกิจของกลุ่มชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอพนสนนิคม จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้กรอบตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ [4] และแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด(4P) [4]
2. กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอพนสนนิคม จังหวัดชลบุรีโดยใช้กรอบแนวคิดของการศึกษาผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานภาคกลาง [1] ประกอบด้วย รูปแบบ ลวดลายจักสาน วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต
3. กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน โดยประยุกต์ใช้หลักการออกแบบ[5] ประกอบด้วย ความสวยงาม สี การจัดวางลวดลาย ความเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอย ให้เข้ากับผลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าหัตถกรรมด้วยไม้ไผ่ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

4. วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แบ่งขั้นตอนตามจุดประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ในปัจจุบัน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล มาจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการลงพื้นที่ทำแบบสอบถาม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 28 ปีขึ้นไป มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท ที่เข้าชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในงานแสดงสินค้าชุมชน (OTOP) ตามเวลาและสถานที่ที่มีการจัดงานแสดงสินค้า ณ ศูนย์แสดงสินค้าเมืองทองธานี และไปเทศ บางนา ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงใช้วิธีการหาค่าจากตารางขนาดตัวอย่างประชากร ของเครซีและมอร์แกน [6] ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระยยอมรับได้ จากตารางได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 ตัวอย่าง เพื่อสำรวจแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์อีก 2 ตัวอย่าง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จะเท่ากับ 50 ตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง [7]
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้วิธีหาค่า IOC และความถูกต้องของภาษาซึ่งต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 [8]
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (\bar{X})และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสรุปผลรวม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอพนสนนิคม จังหวัดชลบุรี

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล มาจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่สังเกตการณ์โดยทำการบันทึกลงในแบบสำรวจ และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตามแบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลกับผู้เชี่ยวชาญตามความเหมาะสม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญหัตถกรรมจักสานด้วยไม้ไผ่ ภายในพื้นที่ อำเภอพนสนนิคม จังหวัดชลบุรี โดยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจักสานไม้ไผ่มาไม่ต่ำกว่า 8 ปี จำนวน 3 ท่าน มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 8 ปี โดยเลือกใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง [7]
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสำรวจ ผลิตภัณฑ์ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง คำถามปลายเปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ เลือกใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และนำผลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำผลการศึกษาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในเรื่องของการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานด้วยไม้ไผ่ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด และเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการคัดเลือกแบบที่ได้ออกแบบไปให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการ โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ โดยมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง [7]

3. เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานด้วยไม้ไผ่ที่ได้ออกแบบขึ้น โดยให้เลือกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในการใช้งานมากที่สุด ใช้วิธีประเมินค่า 5 ระดับ [8]

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสรุปผลรวม

5. ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ในปัจจุบัน จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 คน พบว่ามีข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ให้ตรงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด หลายประการดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นจำนวน 29 คน (ร้อยละ 58) ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ยที่ 31-40 ปี จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52) อยู่ในสถานภาพสมรส หรืออาศัยอยู่รวมกันจำนวน 26 คน (ร้อยละ 52) ซึ่งส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 30 คน (ร้อยละ 60) โดยจะประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทจำนวน 19 คน (ร้อยละ 38) มีรายได้เฉลี่ย 45,001-65,000 บาทต่อเดือนจำนวน 16 คน (ร้อยละ 32) ส่วนพฤติกรรมในการซื้อพบว่าผู้ซื้อจะเป็นผู้ตัดสินใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองมากที่สุดจำนวน 16 คน (ร้อยละ 32)

วัตถุประสงค์ในการซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ จะมีเหตุผลหลักในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อนำกลับไปใช้เองจำนวน 17 คน (ร้อยละ 34) โดยมีสินค้าที่นิยมซื้อไว้ใช้เอง คือ กระเป๋าในรูปทรงต่างๆ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 42) ส่วนสินค้าที่นิยมซื้อเป็นของฝากและของที่ระลึก คือ รูปภาพติดผนัง ผู้ตอบแบบสอบถามมองคุณค่าทางงานเครื่องจักสานอยู่ที่ ลวดลายความสวยงาม จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) สีที่สวยงามและควมมีเอกลักษณ์เฉพาะตามลำดับ และเหตุผลที่ไม่นิยมซื้อเป็นเพราะสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่ในปัจจุบันมีรูปแบบที่ไม่หลากหลาย ลวดลายที่ใช้ซ้ำกันไม่ทันสมัย สถานที่จัดจำหน่ายไกลเกินไป และหากสามารถเลือกรูปแบบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ไผ่ที่ต้องการได้ ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยจำนวน 18 คน (ร้อยละ 36) มีรูปแบบลวดลายที่แปลกใหม่ไปจากเดิมและมีสีสันทันสมัยตามลำดับ

แรงจูงใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ พบมากที่สุดอยู่สองประการคือ จะเลือกซื้อเพราะผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดี, ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ อยู่ที่ ($\bar{X}=4.96$) (S.D.= 0.20) ส่วนรองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการใช้งานและผลิตภัณฑ์มีการออกแบบที่สวยงามทันสมัย ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านที่ 1 ด้านผลิตภัณฑ์ของหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่มีผลต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภค พบว่าคุณภาพ มาตรฐาน และรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีผลต่อการเลือกซื้อ อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดเท่ากัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.82$) (S.D.=0.48) รองลงมาได้แก่ ประโยชน์ใช้สอยความสวยงามและความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ตามลำดับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านที่ 2 ด้านราคาของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่มีผลต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภค พบว่า ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค ให้ความสำคัญต่อราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.64$) (S.D.=0.53) รองลงมาได้แก่ ราคามีความเหมาะสมกับความสามารถในการซื้อผลิตภัณฑ์ และราคามีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการใช้งานตามลำดับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านที่ 3 ช่องทางการจัดจำหน่ายหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่มีผลต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภค พบว่า การซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.56$) (S.D.=0.73) รองลงมาได้แก่ การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านจำหน่ายที่อยู่ใกล้ ซื้อได้สะดวก และการซื้อผลิตภัณฑ์จากห้างสรรพสินค้าตามลำดับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านที่ 4 ด้านการส่งเสริมการตลาดหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่มีผลต่อการ

เลือกสรรเป็นเอกลักษณ์ที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานพิธีการเพื่อการศึกษาเท่านั้น มีอนุญัตร์เห็น ไปใช้ประโยชน์ทางการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลือกซื้อของผู้บริโภค พบว่า มนุษย์สัมพันธ์ของพนักงานขายอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.14$) ($S.D.=0.64$) รองลงมาได้แก่ การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ และการจัดงานออกบูธแนะนำผลิตภัณฑ์ตามลำดับ ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจะนำไปเป็นข้อมูล เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้พบว่า

(1) ภูมิปัญญาด้านประเภทและรูปแบบของงานจักสานของกลุ่ม จะเน้นประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน ได้แก่ กระเป๋า ตะกร้า กระเป๋า ถาด กล้วย และพัด ซึ่งเป็นการทำตามรูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่อดีต ที่มีความประณีต สะอาดสวยงาม กระเป๋าในรูปทรงต่างๆ เป็นสินค้าขายดีของทางศูนย์ฯ

(2) ภูมิปัญญาด้านลวดลายจักสาน ส่วนมากเป็นลวดลายโบราณที่สืบทอดต่อกันมา ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ลวดลายของเครื่องจักสาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มลายแม่บท (ลายขัด ลาย สอง ฯลฯ) 2) ลายพัฒนา (ลายตีหลุม ลายตีตะแคง ลายเฉลว ลายตาชะลอม ฯลฯ) 3) ลายประดิษฐ์ (ลายดอกจัน ลายดอกพิกุล ลายขีด ลายพัด ลายข้าวหลามตัด ฯลฯ) โดยเฉพาะลายดอกพิกุล เป็นอัตลักษณ์เครื่องจักสานพนสนิมคม ที่ได้รับการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ จัดเป็นลายประดิษฐ์ที่มีความละเอียดและประณีตสูง โดยจะมีการยอนดอก คือการดันพื้นดอกให้ตัวลายเด่นลอยสูงขึ้น เมื่อสัมผัสจะรู้สึกได้ว่ามีความนูนต่ำ และสูงต่างกันไป แต่ไม่มีความทึบตัน จึงมักจะใช้ลายแม่บท ลายขัด ลายสองหรือสามสานซ้อนทับด้านในเพื่อความแข็งแรง ส่วนบริเวณที่เป็นขอบกระเป๋า และหูกระเป๋า จะใช้เป็นการจูงนางสองหวาย และจูงนางสามหวาย ซึ่งเป็นชื่อเรียกลวดลายที่นิยมนำมาทำเป็นขอบของตะกร้าหรือขอบกระเป๋าและหูกระเป๋า มีความคงทนแข็งแรงมาก ทนต่อการรับน้ำหนักได้ดี โดยส่วนมากนิยมใช้หวาย 2-3 เส้นในการสาน จะพบว่าในบริเวณที่ต้องการความแน่นหนา จะมีการใช้วัสดุหวายเข้ามาารวมด้วย ด้วยคุณสมบัติของหยาวยนั้น มีความเหนียว และความแข็งแรงทนทาน จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นวัสดุในบริเวณดังกล่าว

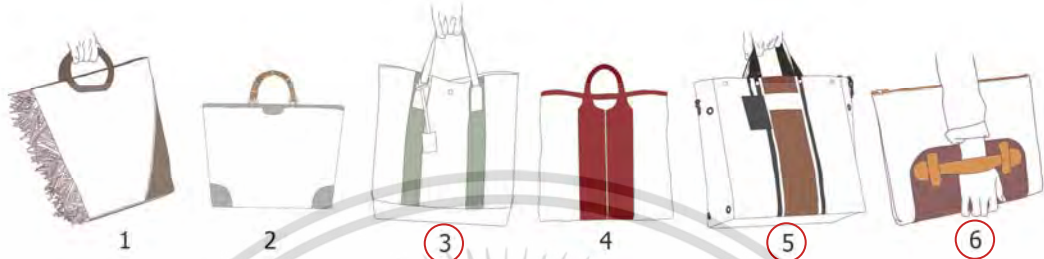
(3) ภูมิปัญญาด้านวัสดุ พบว่า วัสดุที่ใช้ในการจักสานเลือกใช้ไม้และหยาวยทั้งหมด โดยจะเลือกใช้ไม้ไผ่เพราะมีเนื้ออ่อนสามารถสานเข้ากับรูปทรงได้ง่าย แต่ต้องสั่งซื้อมาจากจังหวัดระยองและกาญจนบุรี เนื่องจากในพื้นที่ชลบุรีมีไม่มากพอ จะเลือกที่ลำปล่องยาว มีอายุราวสองปี ไม่อ่อนและแก่จนเกินไป เพราะจะได้เนื้อเหนียวและแข็งกำลังดี เป็นมันสวย ส่วนภายในกระเป๋า จะเลือกใช้ผ้าไหม ผ้าฝ้าย และผ้าทวนในการบุภายใน โดยจะเลือกผ้าตามลักษณะลวดลายที่ใช้สาน

(4) ภูมิปัญญาด้านเครื่องมือที่ใช้ในงานจักสานพบว่าเครื่องมือที่ใช้ในงานจักสานไม้ไผ่คือ เลื่อย ไข้ตัดไม้ไผ่ มีดโต้หรือมีดผ่า จะมีลักษณะเดียวกับมีดโต้ คือ สันตรง ปลายตัด ทั้งตัด ผ่า จักและเหลา มีดเหลาดอก ลักษณะพิเศษคือ ส่วนของสันอาจจะเป็นเส้นตรง แต่ปลายจะงอนขึ้นเล็กน้อย แม่แบบ เอาไว้เป็นแม่แบบในการวางเพื่อสานขึ้นรูป icipไม้ไผ่ใช้หนีบดอกและขึ้นงานในโค้งตัว เหล็กจี หรือเหล็กหมาด มี 2 ลักษณะคือ ชนิดปลายกลมและปลายแบน ที่เรียกดอกเป็นแผ่นสังกะสี ที่ทำขึ้นเองเจาะรูหลายขนาด 1-3 มิลลิเมตร ใช้เส้นดอกที่จักเป็นเส้นเหลี่ยม สอดผ่านรู แล้วดึงหรือเรียกดอกให้กลม เพื่อให้ได้เส้นดอกที่มีขนาดเท่าๆ กันนำไปใช้ในขั้นตอนการย้อมสีและสานต่อไป

(5) ภูมิปัญญาด้านบ้านด้านการกระบวนการผลิต การผลิตผลิตภัณฑ์ในด้วยวิธีการจักสาน พบว่าทางศูนย์ฯใส่ใจและมีความละเอียดอ่อนประณีตสูงไม่น้อยไปกว่าขั้นตอนวิธีการสานเลย เริ่มจากวิธีการจักดอก เริ่มต้นด้วยการแบ่งไม้ไผ่ออกเป็นชิ้น ตามขนาดที่ต้องการ ใช้มีดจักดอกเอาส่วนในออก (ซี่ดอก) แล้วจักในส่วนที่เหลือออกเป็นเส้นบางๆ แล้วเหลาให้เรียบริ้ว ชักเสียดตามขนาดที่ต้องการ โดยทางศูนย์ฯจะทำขนาด 1-3 มิลลิเมตร เมื่อนำไปตากแดดให้แห้ง แล้วจึงย้อมสีด้วยสีเคมี ทางศูนย์ฯมีสีที่สั่งทำขึ้นเฉพาะคือสีน้ำตาลทอง แต่ไม่สามารถย้อมสีโทนพาสเทลได้ เนื่องจากยังไม่มีสารเคมีตัวใดจะทำให้เส้นดอกติดสีอมขาวโดยเนื้อดอกไม่บางลง และในการย้อมสีแต่ละครั้งไม่สามารถทำให้เหมือนกันในทุกครั้งได้ จะทำได้เพียงแต่ใกล้เคียงกันเท่านั้น เมื่อย้อม และล้างออกย้อมซ้ำไปเรื่อยๆจนเป็นที่พอใจ การย้อมสีที่ใส่ใจและทำไปที่ละขั้นตอนอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้ดอกไม้ไผ่ย้อมสีของทางศูนย์ฯ มีคุณภาพที่ดี สีไม่ตก และคงอยู่ได้นาน จากนั้นนำไปตากแดดให้แห้งและมาทำการสานต่อไป ซึ่งการสานเป็นขั้นตอนที่ยากและต้องใช้ความละเอียดมากที่สุด เริ่มจากการก่อฐานด้านล่างด้วยเส้นดอกสองชนิด คือ ดอกยืน (ดอที่ตั้ง) ซึ่งจะมีลักษณะคอดตรงกลางต่างจากดอทั่วไป และดอนอน (ดอกสาน) ที่มีขนาดกว้างเท่ากันทั้งเส้น (ดอปกติ) เหตุที่ดอยืนมีลักษณะพิเศษเนื่องจากเมื่อสานเสร็จจะได้ตะกร้าที่มีฐานเล็ก และค่อยๆบานขึ้นบริเวณปาก ซึ่งตัวดอนี้จะจัดทำขึ้นแล้วแต่รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ เมื่อสานเสร็จจะนำไปเผาไฟรมควัน เพื่อป้องกันเชื้อรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

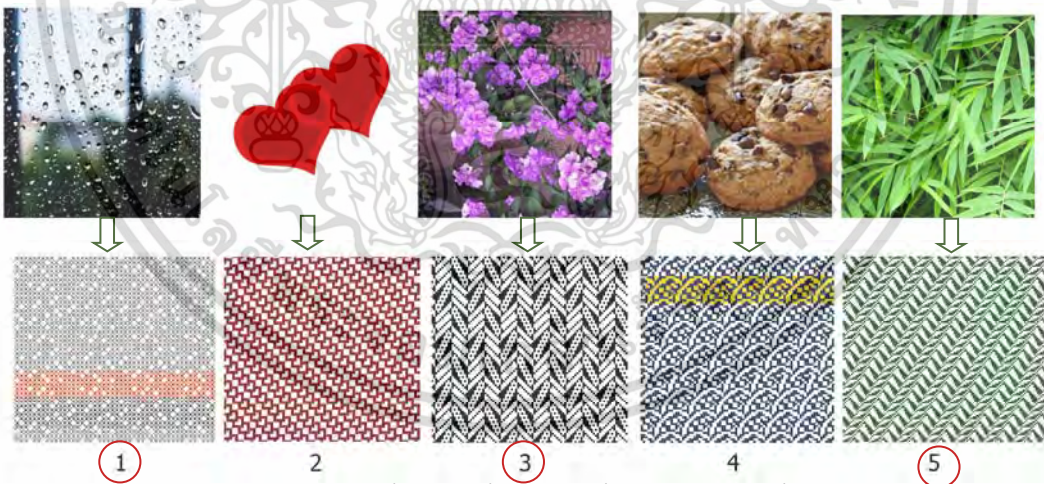
ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่า จากการศึกษาถึงความต้องการ แรงจูงใจ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแล้วนั้น แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ควรจะเป็นการออกแบบลวดลายสานใหม่ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปประกอบเข้ากับผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ตามแนวคิดเดิมที่ลวดลายเกิดมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกทรงกระเป๋าทั้งหมด 3 ทรง เพื่อที่จะทำเป็นเซทกระเป๋าให้มีขนาดที่หลากหลาย โดยสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญได้ทำการคัดเลือกรูปทรงกระเป๋าและลายสานที่เหมาะสมมากที่สุด ดังนี้

รูปที่ 1 แสดงแบบร่างรูปทรงกระเป๋าที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญได้ทำการคัดเลือก

โดยผลการคัดเลือกรูปทรงกระเป๋าที่เหมาะสม กระเป๋าหิ้ว (รูปแบบที่ 5) มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.80$) (S.D.=0.45) และอันดับที่สองคือกระเป๋าสะพาย (รูปแบบที่ 3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.73$) (S.D.=0.48) และกระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์ (รูปแบบที่ 6) เป็นรูปแบบสุดท้ายที่ได้คัดเลือกมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.60$) (S.D.=0.51)

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการออกแบบลายสานไม้ไผ่ขึ้นใหม่ (ลายประดิษฐ์) โดยได้แนวคิดลวดลายดั้งเดิมที่นำสิ่งแวดล้อมรอบตัวมาประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการออกแบบลายสานที่อิงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวในสมัยปัจจุบันขึ้น และได้ทำการลดทอน ทำซ้ำ กลับข้าง เพื่อให้มีความร่วมสมัย แปลกใหม่มากยิ่งขึ้นทั้งหมด 5 ลาย นำให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเลือก ลวดลายที่เหมาะสม 3 ลายเพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ต่อไป ลงไปในตัวลายดังภาพ

รูปที่ 2 แสดงลายสานที่ได้ออกแบบขึ้นใหม่ โดยใช้แนวคิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

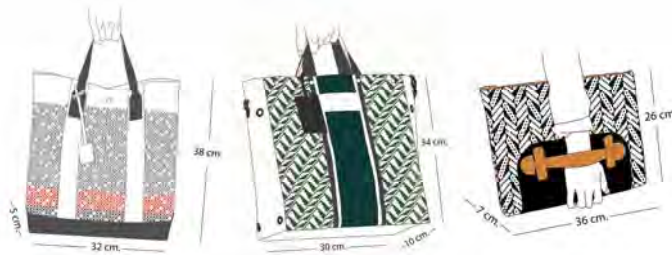
ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการคัดเลือกลายสานที่มีความเหมาะสมมากที่สุดทั้งหมด 3 ลายได้แก่ ลายจุดและลายดอกไม้ (ลายที่ 1 ลายที่ 3) มีความเหมาะสมมากที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.80$) (S.D.=0.45) อันดับสุดท้ายได้แก่ลายใบไม้ (ลายที่ 5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.73$) (S.D.=0.48) จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกกระเป๋าและลายมาจับคู่กัน โดยให้เลือกแบบที่เหมาะสมที่สุด ได้ผลสรุปดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แสดงการประเมินความคิดเห็นของรูปแบบลายสานที่มีต่อกระเป๋า 3 รูปทรง ($\bar{X} = 3$)

ลายสาน	ลายจุด		ลายดอกไม้		ลายใบไม้	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
รูปแบบกระเป๋า กระเป๋าสะพาย (รูปแบบที่ 1)	4.75	0.36	4.58	0.55	4.50	0.53
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด (1)		มากที่สุด (2)		มากที่สุด (3)	
กระเป๋าหิ้ว (รูปแบบที่ 2)	4.58	0.50	4.42	0.55	4.83	0.33
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด (3)		มากที่สุด (2)		มากที่สุด (1)	
กระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์ (รูปแบบที่ 3)	4.58	0.55	4.92	0.17	4.67	0.53
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด (3)		มากที่สุด (1)		มากที่สุด (2)	

สรุปผลจากการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 3 ท่าน สรุปได้ว่ากระเป๋าสะพาย (รูปแบบที่ 1) มีความเหมาะสมกับลายจุด (ลายที่ 1) ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.75$) (S.D.=0.36) กระเป๋าหิ้ว (รูปแบบที่ 2) มีความเหมาะสมกับลายใบไม้ (ลายที่ 3) ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.83$) (S.D.=0.33) และกระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์ (รูปแบบที่ 3) มีความเหมาะสมกับลายดอกไม้ (ลายที่ 2) ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.92$) (S.D.=0.17)

รูปที่ 3 แสดงลายสานที่มีความเหมาะสมที่สุดกับรูปทรงกระเป๋า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในเรื่องของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ซ้ำกับผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันในท้องตลาด และมุ่งเน้นถึงเรื่องการออกแบบลายสานที่มีความแตกต่างไปจากเดิม โดยผู้วิจัยได้ออกแบบลายสานให้ง่าย ไม่ยุ่งยากในการผลิต เพื่อให้กลุ่มชุมชนผู้ผลิตต่างๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง ตามความรู้และประสบการณ์ของตัวผู้ผลิตเอง โดยผู้วิจัยคำนึงถึงความต้องการของตลาดในปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ การเข้าใจความต้องการ เขาใจตลาด และเข้าใจถึงแรงจูงใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตผลิตภัณฑ์ออกเพื่อจัดจำหน่ายเป็นการตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างตรงจุด ซึ่งผลการวิจัยตามจุดประสงค์พบว่า

1. ด้านส่วนประสมทางการตลาดและความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคนั้น กลุ่มผู้บริโภคในปัจจุบัน ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของผลิตภัณฑ์รูปแบบของผลิตภัณฑ์และราคาที่เหมาะสมตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในส่วนการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแทบทั้งสิ้น โดยกลุ่มผู้บริโภคมองคุณค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานอยู่ที่ ลวดลาย การสานและความสวยงาม สอดคล้องกับ Rojanakorn [9] ได้กล่าวไว้ว่า ลวดลายเป็นตัวตกแต่งและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ลวดลายจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคใช้พิจารณาตัดสินใจ ฉะนั้นลวดลายของผลิตภัณฑ์จึงมีความสำคัญในธุรกิจการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ และยังสอดคล้องกับ Sikka [10] พบว่าปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่จัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่มากที่สุด คือ มีคุณภาพของสินค้า และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการเลือกซื้ออีกด้วย

2. ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี พบว่า การทำงานในศูนย์แบ่งงานกันตามความถนัดเฉพาะบุคคลแล้วนำมาประกอบเป็นชิ้นงานในภายหลัง ลวดลายการสานเป็นลายโบราณที่สืบทอดต่อกันมา เนื่องจากเป็นการทำงานตามความถนัดของตนเอง ผลงานที่ได้จึงมีความละเอียดสวยงาม ประณีต วัสดุที่ใช้จะเป็นไม้รวก และหวาย โดยคัดเลือกไม้ไผ่ที่แก่พอดี จะได้ผิวสัมผัสเนื้อเหนียวกำลังดีเป็นมันสวย สอดคล้องกับ Phecharat [11] ที่กล่าวว่า ในอดีตศูนย์ฯ มีการใช้ไม้สักซึ่งมีมากในพื้นที่เป็นวัตถุดิบในการผลิต แต่ภายหลังได้มีการเปลี่ยนมาใช้ไม้รวกเพราะลำปล้องยาวไม่มีหนามและเนื้อไม้มีผิววนลไม่แข็งกระด้างเหมือนไม้สัก เมื่อผ่าและเหลาเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะชักเรียงตอก ออกเป็นเส้นขนาด 1-3 มิลลิเมตร เมื่อชักเรียงตอกเสร็จจะนำไปตากแดดให้แห้งแล้วจึงนำไปย้อมสี และทำซ้ำจนกว่าจะได้สีที่พอใจตามแบบ จึงนำไปตากแดดจนแห้งสนิทเพื่อเตรียมพร้อมใช้งานสานลายต่อไป การเตรียมวัสดุนี้จึงเป็นขั้นตอนที่ทางศูนย์ใส่ใจและควบคุมคุณภาพให้ดีที่สุด สอดคล้องกับ Budwiangphan [12] ที่กล่าวว่าการพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานต้องให้เกิดคุณค่าทางความงาม และศิลปะเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ โดยต้องพัฒนาตั้งแต่วัตถุดิบ คุณภาพ รูปแบบเทคนิคกรรมวิธีการผลิต ตลอดจนจิตสำนึกของผู้ผลิต เมื่อเสร็จจะเป็นผลิตภัณฑ์จึงนำไปรมควันหรือเคลือบน้ำมัน เพื่อป้องกันเชื้อราเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ

3. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคและภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการนำภูมิปัญญาและวิถีด้านศิลปะพื้นถิ่นมาปรับใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ เพื่อความคงอยู่สืบต่อไป [13] จากการศึกษาและประยุกต์ใช้จึงได้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่มีลวดลายใหม่ที่มีลวดลายผสมรวมกับภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นด้านความละเอียดในการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันให้ได้มากที่สุด โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากธรรมชาติรอบตัวมาพัฒนาออกแบบลวดลายใหม่จำนวน 5 ลาย และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจำนวน 3 ท่าน คัดเลือกกระเป๋า 3 ทรงจาก 6 ทรงและลวดลายใหม่ 3 ลายจาก 5 ลาย แล้วนำกระเป๋าและลวดลายที่คัดเลือกจับคู่กันตามความเหมาะสม พบว่ากระเป๋าสะพาย (แบบที่ 1) มีความเหมาะสมกับลายจุด (ลายที่ 1) ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.75$) (S.D.=0.36) กระเป๋าหูหิ้ว (แบบที่ 2) มีความเหมาะสมกับลายใบไม้ (ลายที่ 3) ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.83$) (S.D.=0.33) และกระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์ (แบบที่ 3) มีความเหมาะสมกับลายดอกไม้ (ลายที่ 2) ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.92$) (S.D.=0.17)

ข้อค้นพบจากการศึกษาของผู้วิจัย ในการสานลายพบว่า การสานลายด้วยไม้ไผ่จะต้องไม่เว้นระยะห่างกันเกิน 5 เส้นตอก เพราะจะทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดช่องว่างระหว่างลาย ไม่มีแรงยึด ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีความแข็งแรง อีกทั้งยังไม่สามารถสานแบบ 1 เว้น 1 ได้ เนื่องจากตอกไม้ไผ่มีความแข็งในตัวเองไม่สามารถขัดตอกให้เป็นลายละเอียดขนาดนั้นได้ และจะเกิดช่องว่างไม่สวยงาม ดังนั้นลายสานที่ดีควรมีลักษณะ 2 เว้น 2 หรือ 1 เว้น 1 แต่ต้องทำในลักษณะของลายที่เฉียงกันขึ้นไปเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Lisuwan, W,1998. **Thai Wicker**. Bangkok: The Teachers Trade Organization.
- [2] Committee on Documentation and Archives. 2001. **Historical developmental culture Identity and Wisdom Chonburi province**. Bangkok: Ministry of Interior: Ministry of Education: Silpakorn University.
- [3] Jiarakul, T, 2012. Consumer Behavior and Decision Making Factors Bamboo's consumers in the Northeast. Ubon Ratchathani: **Journal of the Humanities and Social Sciences Ubon Ratchathani University**, 3(1), p.43-62.
- [4] Sareerat, S, 2007. **Consumer Behavior**. Bangkok: The Teera Film and Cigarette Company Limited.
- [5] Thanyasrisasikul, S, 1986. **Design Patterns**. 2nd edition. Bangkok: Odeon Store.
- [6] Phengsawat, W, 2008. **The Third Research Methodology**. Bangkok: Suveeriyasan.
- [7] Srisaart, B. 1992. **Principles of research**. 3rd edition. Bangkok: Suviriyasat.
- [8] Wongsingong, P, 2007. **Research Methodology of Product Design**. Bangkok: Chulalongkorn.
- [9] Rojanakorn, A. 2015. Study and design of wooden surface patterning device. Thermal printing technique Case study: Application of local pattern. **Academic Journal Architecture Naresuan University**, 6(1), p.90-98.
- [10] Sikka, S, 2015. Bamboo Handicrafts Development in Northeast Thailand. **Academic Journal Architecture Naresuan University**, 6(1), p.110-120.
- [11] Phecharat, K, 2018. Conservation and creation of woven basketry handicrafts by bamboo woven handicraft center In Phanat Nikhom Chonburi province **Veridian E-Journal, Silpakorn University, Thai version, Humanities, Social Sciences and Arts**, 11(1), p.198-212.
- [12] Budwiangphan, C, 2005. **Study and development of bamboo packaging machines for Spa Business**. Bangkok: King Mongkut 's Institute of Technology Ladkrabang
- [13] Rawdlert, C, 2010. Study and Design of Instruction of Pla Tapien : Palmleaf Woven Art and Craft. **Journal of Industrial Education**, 10(3), p.54-63.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้